

Tukivalvonta 2009

Evira/7307/0410/2010



Eviran raportti
Hyväksymispäivä 30.6.2010

Eläinten terveys ja hyvinvointi -yksikkö

Hyväksyjä Jaana Mikkola

Esittelijä Ulla Ollila

Lisätietoja

Sisällysluettelo

1 VALVONNAN SUUNNITELMALLISUUS JA SEN TOTEUTUMINEN	4
2 TOIMIJOIDEN LAINKUULIAISUUS JA TUOTTEIDEN SÄÄNNÖSTENMUKAISUUS.....	6
2.1 Todettujen säännöstenvastaisuuksien yleisyys ja tyyppi	6
2.2 Todettujen säännöstenvastaisuuksien analyysi	8
2.2.1 Todettujen säännöstenvastaisuuksien esiintyminen	8
2.2.2 Todetuista säännöstenvastaisuuksista seuraavien riskien luonne.....	9
2.2.3 Todettujen säännöstenvastaisuuksien perimmäiset syyt	9
3 AUDITOINNIT JA MUU SAATU PALAUTE	9
4 TOIMET TEHOKKUUDEN VARMISTAMISEKSI	9
4.1 Toimet toimijoiden lainkuuliaisuuden varmistamiseksi.....	9
4.2 Toimet virallisen valvonnan tehokkaan toiminnan varmistamiseksi	9
5 ARVIO YLEISESTÄ ONNISTUMISESTA	9

1 VALVONNAN SUUNNITELMALLISUUS JA SEN TOTEUTUMINEN

Täydentävien ehtojen valvonnassa vuonna 2009 olleet tilat valittiin Eviran antamien otantakriteereiden perusteella Tikessä. Otoksia valittiin seuraavasti:

- eläinten merkinnän ja rekisteröinnin otokset (nauta-, sika- sekä lammas- ja vuohiotanta),
- kasvinsuojeluaineotos (kasvinsuojeluaineiden käytön tarkastukseen valitut tilat olivat kaikki sellaisia, jolle tehtiin Maaseutuviraston peltoalaperusteisten tukien tai täydentävien ehtojen valvontoja),
- säädyryhmäotos, jonka tiloista valvottiin kaikki muut Eviran vastuulla olevat täydentävät ehdot (eläintaudeista ilmoittamisen valvontaa ei tehty otantatiloilla).

Täydentävien ehtojen valvonnasta annetun Vna 1452/2006 11 ja 12 §:n mukaan valvovan viranomaisen on laajennettava paikalla tehtävä tarkastus koskemaan täydentävien ehtojen noudattamista, jos jonkin tarkastuskäynnin yhteydessä havaitaan tai valvontaviranomainen muulla tavalla saa tietoonsa, että tukia hakenut viljelijä on jättänyt noudattamatta säädyksiä. Tästä johtuen täydentävien ehtojen valvontaan tuli tiloja myös varsinaisen suunnitelman ulkopuolelta. Otantaan valituilla tiloilla tehtiin kaikki relevantit valvonnat säädyryhmäotoksen sisällä.

Käytännön valvonnan suoritti TE-keskuksen tarkastaja, läänineläinlääkäri tai lääninhallituksen määräämä virkaeläinlääkäri. Valvonnat pyrittiin mahdollisuuksien mukaan tekemään yhdellä tilakäynnillä. Valvonnat tehtiin Eviran valvontaohjeen mukaan.

Otantojen teko: eläinten merkintä ja rekisteröinti (=ID)

Täydentävien ehtojen osalta eläinten tunnistus ja rekisteröinti on tarkastettava kalenterivuositain vähintään 5 %:lla koko Suomen suoria tukia hakeneista nautaeläintiloista, sikatiloista sekä lammas- ja vuohitiloista.

Taulukko 1. Suoria tukia saaneita eläintila koko Suomessa v.2009 (Tikestä vuoden 23.3.2010 saatu tieto) ja otantaan valittujen tilojen määrä

Eläinlaji	Suoria tukia hakeneita tiloja (kpl)	1 % tiloista	5 % tiloista	Otantatilat (kpl)
Nautaeläimet	16706	167	835	923
Siat	2251	23	113	134
Lampaat ja vuohet	1039	10	52	121

Otantojen teko: kasvinsuojeluaineet

Tarkastusotokseen valittiin sekä kasvinviljelytiloja että eläintiloja Maaseutuviraston (Mavi) peltoalavalvontaotantojen kautta. Täydentävien ehtojen valvontaan valittiin 686 tilaa Manner-Suomesta (vastaa vähintään 1 %:a suorien tukien hakijoista).

Otantojen teko: kielletyt aineet, maidontuotantotilojen hygienia, siipikarjatilojen salmonellavalvonta, rehut ja eläinten hyvinvointi (säädyryhmävalvontaotos)

Täydentävien ehtojen tilavalvonnassa on valvottava Manner-Suomessa vähintään 1 % tiloista, jotka ovat hakeneet EU:n suoria tukia tai osarahoitteisia tukia. Vuoden 2009 valvontojen osalta tämä koski noin 290 eläintilaa.

Eri eläinryhmien keskinäiseen määrään otannassa vaikutti vierasainevalvontaohjelman (neuvoston direktiivi 96/23/EY) vaatimukset tuotantolukuihin perustuvista näy-

temääristä. Vuoden 2009 otannoissa painotettiin mm. suurta tilakokoa (maidontuotantotilat, lihakarjatilat, broilerit). Maidontuotantotiloista otettiin erillinen otos niiden tilojen joukosta, joilla on automaattilypsykone. Rehuvalvonnan osalta otantakriteerinä oli tilarehun valmistus tai sekoittaminen. Lisäksi pyrittiin siihen, että jokaisen TE -keskuksen alueella valvottiin ainakin yksi tila, jos siellä oli kyseisen tuotantomuodon tiloja.

Taulukko 2. Täydentävien ehtojen vierasainevalvontaotannan tilamäärät tuotantolinjoittain sekä suunnitelman mukaan tarkastettavien tilojen määrät valvontasektoreittain Manner-Suomessa.

Eläintiloja yhteensä	Maidontuotantotilat	Lihakarjatilat	Sika-tilat	Siipikarjatilat 30 broiler+ 25 kalkkuna	Munintakanalat
290 kpl	90	80	45		20
Kielletyt aineet (270)	X	X	X	X	
Maidontuotantotilojen hygienia (90?)	X				
Siipikarjatilojen salmonellavalvonta (75)				X	X
Eläinten hyvinvointi (235)	X (vasikat)	X (vasikat)	X		X
Rehut (290)	X	X	X	X	X

Valvonnan toteutuminen:

Toteutuneet valvontamäärät ovat lähellä suunniteltuja valvontamääriä. Kaikkia otantoihin valittuja tiloja ei ole aina voitu valvoa, jos tila on esim. lopettanut eläintenpidon. Tiedot valvottujen tilojen määrästä on koottu Tike:ssä 23.3.2010 ajettujen taulukoiden pohjalta.

ID –valvonnoissa tiloja valvottiin otannoilla olleita suoria tukia saaneita tiloja seuraavasti:

- Naudat: 876 tilaa
- Siat: 123 otantatilaa
- Lampaat ja vuohet: 117 otantatilaa

Kasvinsuojeluaineiden käytön valvonta oli 10.6.2010 mennessä toteutunut Manner-Suomessa 674 otantatilalla.

Taulukko 3. Täydentävien ehtojen säädösryhmäotoksen valvotut tilamäärät tuotantolinjoittain sekä valvontasektoreittain Manner-Suomessa (luvut Elitestä 25.5.10).

Eläintiloja yhteensä	Maidontuotantotilat	Lihakarjatilat	Sika-tilat	Siipikarjatilat (broiler ja kalkkuna)	Munintakanalat
268 kpl	86	74	38	52	18
Kielletyt aineet	X	X	X	X	

(250)					
Maidontuotanto-tilojen hygienia (86)	X				
Siipikarjatilojen salmonellavalvonta (70)				X	X
Eläinten hyvinvointi (216)	X (vasikat)	X (vasikat)	X		X
Rehut (268)	X	X	X	X	X

2 TOIMIJOIDEN LAINKUULIAISUUS JA TUOTTEIDEN SÄÄNNÖSTENMUKAISUUS

2.1 Todettujen säännöstenvastaisuuksien yleisyys ja tyyppi

Täydentävien ehtojen tulokset on koottu 29.6.2010 Tukisovelluksen tiedoista. Maa-seutuvirasto vastaa lopullisten valvontatulosten raportoinnista komissiolle. Määräaika tulosten raportoinnille on 15.7.

Taulukko 4. Otannassa olleiden tilojen (vähintään 1 %:n otos tukea saavista tiloista) osalta toteutuneet valvonnat Manner-Suomessa (MS) ja Ahvenanmaalla (AM) substanssivalvonnoittain ja ehdotetut seuraamukset tilojen saamiin tukiin valvontasektoreittain Manner-Suomessa (Ahvenanmaalla ei oltu ehdotettu lainkaan seuraamuksia). Tuloksissa ei ole huomioitu sitä, ovatko valvotut tilat olleet tuensaajia vuonna 2009.

Seuraamusprosentit	Maidontuotanto-tilojen hygienia	Siipikarjatilojen salmonellavalvonta	Eläinten hyvinvointi (vasikat)	Eläinten hyvinvointi (siat)	Eläinten hyvinvointi (munintakanalat)	Kasvin-suojelu aineet	Rehut (TSE)	Rehut (SMR 11)	Kielletyt aineet
*Tiloja MS	271	271	271	271	271	668	275	275	271
AM	7	7	7	7	7	6	8	8	7
**Tulos MS	125	68	147	42	22	668	257	272	233
AM	3	-	6	1	7	6	8	8	7
0 %	2	1	6	3	-	-	-	-	-
1 %	2	-	5	2	1	-	1	-	-
3 %	10	1	17	2	1	6	-	1	-
5 %	1	4	1	1	2	-	-	-	-
Tahallinen laiminlyönti	-	-	1	-	1	-	-	-	-
Tiloja, joilla laiminlyöntejä yhteensä	15	6	30	8	5	6	1	1	-

* Niiden tilojen määrä, joita valvonta on koskenut (otantaan valituilla tiloilla tehtiin kaikki relevantit valvonnat säädösryhmäotoksen sisällä)

** Niiden tilojen määrä, joille on ehdotettu sanktiota + niiden tilojen määrä, joilla valvonnan tulos on "kunnossa"

Toistuvia laiminlyöntejä havaittiin tukisovelluksen raportin (28.6.10) mukaan vasikoiden hyvinvoinnissa (1) ja muiden tuotantoeläinten hyvinvoinnissa (1).

Taulukko 5. Laajennuksen kautta valvontaan tulleiden tilojen osalta valvontamäärät ja ehdotetut seuraamukset tilojen saamiin tukiin valvontasektoreittain Manner-Suomessa (Ahvenanmaalla ei tehty laajennusvalvontoja). Taulukossa ei ole huomioitu sitä, ovatko valvotut tilat olleet tuensaajia vuonna 2009.

Seuraamusprosentit	Maidontuotantotilojen hygienia	Siipikarjatilojen salmonellavalvonta	Eläinten hyvinvointi (vasikat)	Eläinten hyvinvointi (siat)	Eläinten hyvinvointi (muut tuotantoeläimet)	Eläinten hyvinvointi (munivat kanat)	Kielletyt aineet	Rehut	Kasvinsuojelaineet
	26 tilaa	2 tilaa	33 tilaa	15 tilaa	7 tilaa	2 tilaa	3 tilaa	0 tilaa	4 tilaa
0 %	8	2	5	0	-	-	-	-	1
1 %	5	-	4	11	2	-	-	-	1
3 %	2	-	17	4	2	1	-	-	-
5 %	1	-	4	0	1	1	-	-	-
Tahallinen laiminlyönti	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tiloja, joilla laiminlyöntejä yhteensä	16	2	30	15	5	2	-	-	2

Eläintautien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamisen osalta valvottiin 2 tilaa, joilla ei havaittu laiminlyöntejä (Tiken raportti 14.6.2010).

Taulukko 6. Ehdotetut seuraamukset tukiin eläinten merkinnän ja rekisteröinnin osalta (vähintään 5 %:n otos koko Suomen tiloista). Suorien tukien saajat. Tiedot tukisovelluksesta 14.6.10.

Seuraamusprosentit	Naudat 882 tilaa	Siat 123 tilaa	Lampaat ja vuohet 120 tilaa
0 %	29	13	8
1 %	21	12	4
3 %	38	3	2
5 %	19	5	8
Tahallinen laiminlyönti	-	-	-
Laiminlyöntejä yhteensä	107	33	22

ID-valvonnassa havaittiin myös toistuvia laiminlyöntejä (naudat 12, lampaat ja vuohet 1).

Taulukko 7. Ehdotetut seuraamukset tukiin eläinten merkinnän ja rekisteröinnin osalta laajennusvalvonnoissa, koko Suomen tilat (tiedot ID -sovelluksesta 12.4.2010).

Seuraamusprosentit	Siat 22 tilaa (3 kesken)	Lampaat ja vuohet 4 tilaa (2 kesken)	Naudat (tilojen kokonaismäärä ei tiedossa, tulokset koskevat kahta tilaa)
0 %	5	-	-
1 %	8	-	-
3 %	4	-	-
5 %	-	-	-
Tahallinen laiminlyönti	-	-	-
Laiminlyöntejä yhteensä	17	-	1

2.2 Todettujen säännöstenvastaisuuksien analyysi

Laiminlyöntien tarkempi analyysi on tehty substanssivalvonnoittain.

2.2.1 Todettujen säännöstenvastaisuuksien esiintyminen

Täydentävien ehtojen valvonnassa eläinten terveyden ja hyvinvoinnin toimintakokonaisuudelle (eläinten rekisteröinti ja merkintä (=ID), eläinten hyvinvointi, salmonella-valvonta, rehujen TSE-valvonta, kielletyt aineet, eläintautien ilmoittaminen) asetetut tavoitteet saavutettiin, mutta kaikkia valvontoja ei saatu tehtyä loppuun vuoden 2009 aikana. Yhteensä (otannat ja laajennukset) tiloja tarkastettiin toimintakokonaisuudessa noin 1480 kpl. Tukileikkauksia ehdotettiin 10 %:lle otannassa olleista tiloista. Näistä 2 %:a koski eläinten hyvinvointia. Eläinten rekisteröinnin ja merkitsemisen täydentävien ehtojen mukaisessa valvonnassa laiminlyöntejä (sis. myös 0 %) todettiin kaikkiaan 14 % otantatiloista (162 tilalla), mikä oli hieman vähemmän kuin edellisellä vuonna (16 %, v. 2008). Näistä kolmasosa oli sellaisia, joista ei aiheutunut tuottajalle suoria taloudellisia seuraamuksia. Kiellettyjen aineiden käytön tai eläintautien ilmoittamisen osalta ei havaittu laiminlyöntejä.

Elintarvikkeita koskevan toimintakokonaisuuden (maidontuotantotilojen hygienia) osalta valvontatulokset saatiin 128 tilalle, joista tukileikkauksia ehdotettiin 10 %:lle.

Kasvintuotantoa koskevan toimintakokonaisuuden (kasvinsuojeluaineiden käytön valvonta ja rehuvalvonta) osalta valvontatulokset saatiin 939 tilalle, joista tukileikkauksia ehdotettiin 1 %:lle.

Vertailua aikaisempien vuosien tuloksiin hankaloittaa se, että osa vuoden 2009 tuloksista puuttuu edelleen tietojärjestelmistä. Tilat, joiden osalta valvonta on vielä kesken, ovat melko todennäköisesti sellaisia, joilla on myös laiminlyöntejä.

Sikojen hyvinvoinnin- ja ID-valvonnan osalta laajennusvalvontoja tehtiin edellisvuotta enemmän.

Otantatiloilla löytyi vasikoiden hyvinvoinnin osalta laiminlyöntejä edellisvuotta enemmän.

2.2.2 Todetuista säännöstenvastaisuuksista seuraavien riskien luonne

Laiminlyöntien tarkempi analyysi on tehty substanssivalvonnoittain.

2.2.3 Todettujen säännöstenvastaisuuksien perimmäiset syyt

Laiminlyöntien tarkempi analyysi on tehty substanssivalvonnoittain.

3 AUDITOINNIT JA MUU SAATU PALAUTE

Kaksi TE-keskuksen rehutarkastajaa auditointiin vuonna 2009. Substanssivalvontaja koskevasta palautteesta on kerrottu substanssivalvontojen yhteydessä.

4 TOIMET TEHOKKUUDEN VARMISTAMISEKSI

4.1 Toimet toimijoiden lainkuuliaisuuden varmistamiseksi

Täydentävien ehtojen laiminlyönneistä seuraa viljelijöille tukiseuraamuksia (katso kohta 2.1. ehdotetuista sanktioprosenteista).

Viljelijä saa lainsäädännön lisäksi tietoa täydentävien ehtojen kokonaisuudesta Mavin vuosittain julkaisemasta hakuoppaasta sekä harvemmin päivitettävistä viljelijäoppaista. Mavi järjestää myös vuosittain koulutuksia viljelijöille. Lisäksi viljelijöillä on mahdollisuus saada maksullista, mutta tuettua, koulutusta täydentävistä ehdoista tilaneuvontajärjestelmän kautta.

4.2 Toimet virallisen valvonnan tehokkaan toiminnan varmistamiseksi

Täydentävien ehtojen valvonnassa ei tehty vuoden 2009 aikana oleellisia muutoksia, mutta valvonnassa otettiin huomioon komission vuonna 2008 edellyttämät korjaukset arviointiperusteisiin, mikä näkyi jossain määrin valvontojen tuloksissa. Loput muutokset valvonnoissa toteutetaan vuonna 2010, kun kansallinen valvonta-asetus on saatu muutettua.

Valvonnan yksityiskohtiin liittyvistä muutoksista keskusteltiin mm. valvovien eläinlääkäreiden ja Eviran välisen yhteistyöryhmän kokouksissa, läänineläinlääkäripäivillä sekä muissa substanssivalvontaja koskevissa koulutustilaisuuksissa. Lisäksi neuvontaa annettiin myös suoraan puhelimitse ja sähköpostitse.

5 ARVIO YLEISESTÄ ONNISTUMISESTA

Valvontamäärät ovat toteutuneet suunnitelmien mukaisesti ja EU:n asettama 1 %:n valvontavelvoite on täytetty. Kaikkia vuoden 2009 valvontoja ei kuitenkaan tehty loppuun vuoden 2009 aikana.

Täydentävien ehtojen valvonnasta on säädetty EU:n rahoittamien tukien valvontaa koskevissa EU-säädöksissä. Komissiolta vuonna 2008 tehdyn tarkastuksen yhteydessä saatu kritiikki on pyritty huomioimaan jo vuoden 2009 valvonnoissa, siltä osin kuin valvonnan toteuttamisesta ei säädetä kansallisessa valvonta-asetuksessa. Koska valvonnat on pyritty toteuttamaan kansallisen valvonta-asetuksen mukaisesti, ei valvonnassa vuonna 2009 huomioitu kaikkia komission tarkastuskäynnin havaintoja.

Kansallista valvonta-asetusta on muutettu vuoden 2010 valvontoja koskien, osittain komission tarkastuksen johdosta.

Eri viranomaisten välinen koordinaatio on toiminut täydentävien ehtojen koordinaatio- ja toimeenpanoryhmien avulla sekä substanssivalvonnoittain järjestettävien koulutus-tilaisuuksien kautta. Viranomaisten välisessä tiedonvälityksessä on käytetty myös Aitta-extranettiä.

Valvonnan riskiperusteisuutta pyritään kehittämään edelleen.